

PAWILON POLSKI W WENECJI

Aleksandra Wróbel

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 19 Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2025 r.

Temat 19. Biennale Architektury *Intelligens* rozumiemy jako zaproszenie do dyskusji nad tym, jak w inteligentny sposób kształtować przyszłość środowiska w którym żyjemy z naciskiem na rolę człowieka w tym procesie. W jaki sposób korzystać z dostępnej technologii, aby nie zatracić tego co naturalne, ludzkie i przyjazne środowisku? W jaki sposób podejmować wyzwania związane z urbanizacją, niedoborem mieszkań oraz zmianami klimatycznymi?

W odpowiedzi na te pytania chcielibyśmy skupić się na jednym z kluczowych wyzwań – problemie wyburzania budynków, który staje się coraz częstszym tematem dyskusji, zwłaszcza na linii deweloper–społeczeństwo. Bardzo często wyburzenie problematycznego czy nieekonomicznego budynku jest przedstawiane jako szybsze i bardziej ekonomiczne rozwiązanie, jednak rzadko wspomina się o zmarnowanej energii, śladzie węglowym generowanym przy rozbiórce i budowie nowego obiektu, czy ilości odpadów, które mogłyby zostać ponownie wykorzystane. Często pomija się również proces gentryfikacji, który następuje w wyniku tego procesu. Wobec rosnącego zapotrzebowania na nowe mieszkania oraz starzejących się zasobów budowlanych, problem ten będzie zyskiwał na znaczeniu w przyszłości. Propozycją naszej wystawy chcielibyśmy pokazać, jak inteligentnie podejść do tego tematu, poprzez wykorzystanie istniejących zasobów i uwzględnienie potrzeb człowieka.

Temat rewitalizacji i ponownego wykorzystania budynków zamiast ich wyburzania stał się w ostatnich latach przedmiotem zainteresowania wielu uznanych architektów, czego przykładem jest m.in. projekt modernizacji bloku mieszkaniowego w Bordeaux autorstwa Anne Lacaton. Naszym celem jest podejście do tego zagadnienia z innej strony – reagowanie nie jedynie na sam budynek, a patrzenie na jego otoczenie i zastanowienie się, jak rewitalizować przestrzeń, bazując na tym, co już istnieje, i to przy minimalnym nakładzie środków. Inspiracją do takiego podejścia do sprawy jest myśl urbanisty Michaela Southwortha: *Projektowanie pejzażu dźwiękowego może być sposobem na uczynienie miasta bardziej atrakcyjnym wizualnie i akceptowalnym dla mieszkańców, a jednocześnie ekonomicznym, nie wymagającym masowych i kosztownych modernizacji czy wyburzeń.*

W obecnym dyskursie projektowania kwestia dźwięku rozpatrywana jest w większości pod kątem uzyskania odpowiedniej akustyki (np. w salach koncertowych) lub też redukcji decybeli (izolacje akustyczne w budynkach czy ekrany akustyczne w miastach). Niewiele jednak mówi się o pozytywnym wpływie dźwięków na odbiór przestrzeni miejskiej oraz o tym, że każda przestrzeń urbanistyczna – dzięki swojej funkcji, zastosowanym materiałom i geometrii – generuje charakterystyczny dźwięk, który podświadomie wpływa na nasze samopoczucie i odbiór przestrzeni. Na naszej wystawie chcemy pokazać, że zachowanie istniejących relacji akustycznych w przestrzeni i świadome wykorzystanie ich jako narzędzia projektowego może minimalnym nakładem środków przekształcając przestrzeń w dobrze funkcjonującą całość i tym samym uniknąć konieczności wyburzenia.

W ramach wystawy zaprezentujemy pracę badawczą członka naszego zespołu kuratorskiego, dotyczącą rewitalizacji dźwiękowej w praktyce. Projekt ten obejmuje szeroko zakrojone badania urbanistyczne, oparte na licznych spacerach i wywiadach z osobami niewidomymi oraz ekspertami ds. dźwięku. Analiza graficznej reprezentacji dźwięku oraz badania przestrzeni miejskich pod kątem akustycznym i architektonicznym dowiodły, że każda przestrzeń ma swój unikalny dźwięk, który można wykorzystać jako narzędzie do

projektowania. Na tej podstawie powstał „Słownik typologii akustycznych” – narzędzie dla architektów i urbanistów, ukazujące, jak elementy przestrzeni generują dźwięk i jak świadomie wykorzystać te właściwości do tworzenia dobrze funkcjonujących przestrzeni w mieście.

Badania te stanowiły fundament projektu rewitalizacji centrum handlowego Molenpoort w Nijmegen, w Holandii, którego władze miasta planują wyburzenie ze względu na jego przestarzałość, nie uwzględniając ogromnych strat zasobów budowlanych, odpadów oraz emisji CO₂, które wywoła proces burzenia budynku przekraczającego powierzchnię 10 000 m². Projekt, który chcemy zaprezentować, jak analiza dźwięku oraz jego świadome użycie jako narzędzia projektowego pozwoliłyby przekształcić centrum w dobrze funkcjonującą przestrzeń bez konieczności jej wyburzenia.

Centrum tej części wystawy będzie model dźwiękowy projektowanej przestrzeni, który przedstawia planowane interwencje, a odwiedzający będą mogli usłyszeć, jak brzmi nowa, zrewitalizowana przestrzeń. Dodatkowo prezentowane będą również inne modele dźwiękowe prezentujące jak zmienia się przestrzeń projektowana za pomocą dźwięku, wykorzystując przykłady z polskich miast. Będzie to część edukacyjna naszej wystawy.

Druga część wystawy będzie miała charakter doświadczeniowy. Chcemy podkreślić znaczenie dźwięku, który wciąż jest marginalizowany w dyskusjach i edukacji o projektowaniu przestrzeni, oraz zwrócić uwagę na to, jak wpływa on na nasze postrzeganie otoczenia. Obwód pawilonu zostanie przekształcony w ścieżkę z wydzielonymi przestrzeniami oddzielonymi kotarami, z różnorodnymi nawierzchniami i dźwiękami. Każda przestrzeń będzie ukazywać właściwości materiałów, takie jak absorpcja i refleksja dźwięku, aby zobrazować, jak dźwięki kształtują nasze doświadczenie przestrzeni.

Wystawa może być zwiedzana dowolnie - zaczynając od strefy doświadczeniowej, by następnie zagłębić się w teorię, albo odwrotnie – zrozumienie na czym polega idea wykorzystywania dźwięku do projektowania, aby potem przeżyć doświadczenie tych przestrzeni na własnej skórze. Wierzymy, że element doświadczeniowy jest kluczowy, ponieważ buduje bliższą relację z odbiorcą i pozostawia trwałe wrażenie. Dzięki temu nasza wystawa może stać się ważnym głosem w dyskusji nad nowymi podejściami do tematu wyburzeń oraz świadomego kształtowania przestrzeni miejskich. Chcemy pokazać, że projektowanie nie ogranicza się jedynie do elementów wizualnych, ale że dźwięki generowane przez przestrzeń mogą znacząco wpłynąć na to, jak jest ona odbierana i używana, co przekłada się na jej sukces.

Zdjęcia istniejącego modelu dźwiękowego, dzięki któremu można usłyszeć interwencje projektowe w Molenpoort; model ten będzie częścią wystawy.

ENG:

The theme of the 19th Architecture Biennale, Intelligence is understood as an invitation to discuss how to shape the future of our built environment intelligently, emphasising the role of humans in this process. How can we use available technology without losing what is natural, human, and environmentally friendly? How can we tackle the challenges related to urbanisation, housing shortages, and climate change?

In response to these questions, we want to focus on one of the key challenges – the problem of building demolition, which is increasingly becoming a topic of discussion, especially between developers and society. Demolishing a problematic or uneconomical building is presented as a faster and more economical solution. However, the wasted energy, the carbon footprint generated during the demolition and construction of a new building, and the amount of waste that could be reused, are rarely mentioned. The process of gentrification that follows is also often overlooked. With the growing demand for new housing and ageing buildings, this problem will become even more significant. With our exhibition proposal, we aim to show how to approach this issue intelligently, by utilising existing resources and considering human needs.

The theme of revitalisation and reuse of buildings instead of demolition has gained interest among many renowned architects in recent years. An example is the modernisation project of a residential block in Bordeaux by Anne Lacaton. Our goal is to approach this issue from a different perspective – reacting not only to the building itself but also considering its surroundings and exploring how to revitalise spaces based on what already exists, using minimal resources. The approach is inspired by the thought of urban planner Michael Sorkin: *"Soundscape design can be a way to make the city more visually attractive and acceptable to residents, while also being economical, without requiring massive and costly renovations or demolitions."*

In current design discourse, the issue of sound is primarily considered in terms of achieving proper acoustics (e.g., in concert halls) or reducing noise (acoustic insulation in buildings or sound barriers in cities). However, there is little discussion about the positive impact of sounds on the perception of urban space, and that every urban space – thanks to its function, materials used, and geometry – generates a characteristic sound that subconsciously influences our well-being and perception of space. In our exhibition, we want to show that preserving existing acoustic relationships in a space and consciously using them as a design tool can, with minimal resources, transform a space into a well-functioning whole, thus avoiding the need for demolition.

As part of the exhibition, we will present the research work of a member of our curatorial team on sound revitalisation in practice. This project includes extensive urban research based on numerous walks and interviews with blind people and sound experts. The analysis of the graphical representation of sound and studies of urban spaces in terms of acoustics and architecture have shown that every space has its unique sound that subconsciously shapes our experience and, as such, can be used as a design tool. Based on this, a "Glossary of Acoustic Typologies" was created – a tool for architects and urban planners showing how elements of space generate sound and how to consciously use these properties to design well-functioning spaces in the city.

This research formed the basis of the revitalisation project of the Molenpoort shopping centre in Nijmegen, the Netherlands, which the city authorities plan to demolish due to its outdatedness, ignoring the enormous loss of building resources, waste, and CO2 emissions that the demolition of a building exceeding 10,000 m² would cause. The project we want to present shows how sound analysis and its conscious use as a design tool could transform the centre into a well-functioning space without the need for its demolition. The centrepiece of this part of the exhibition will be a sound model of the designed space, illustrating the planned interventions, and allowing visitors to hear how the new, revitalised space sounds. This will be the educational part of our exhibition.

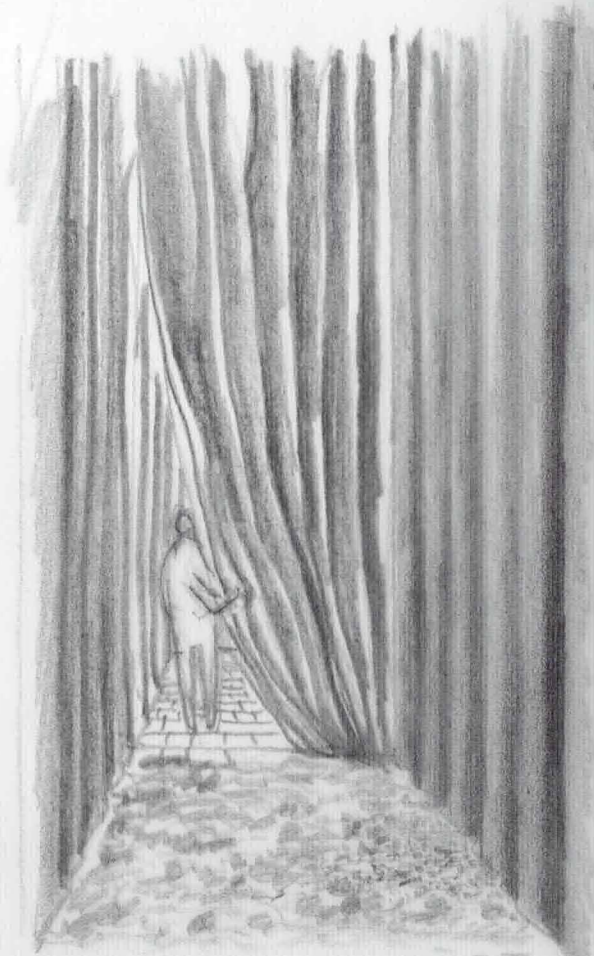
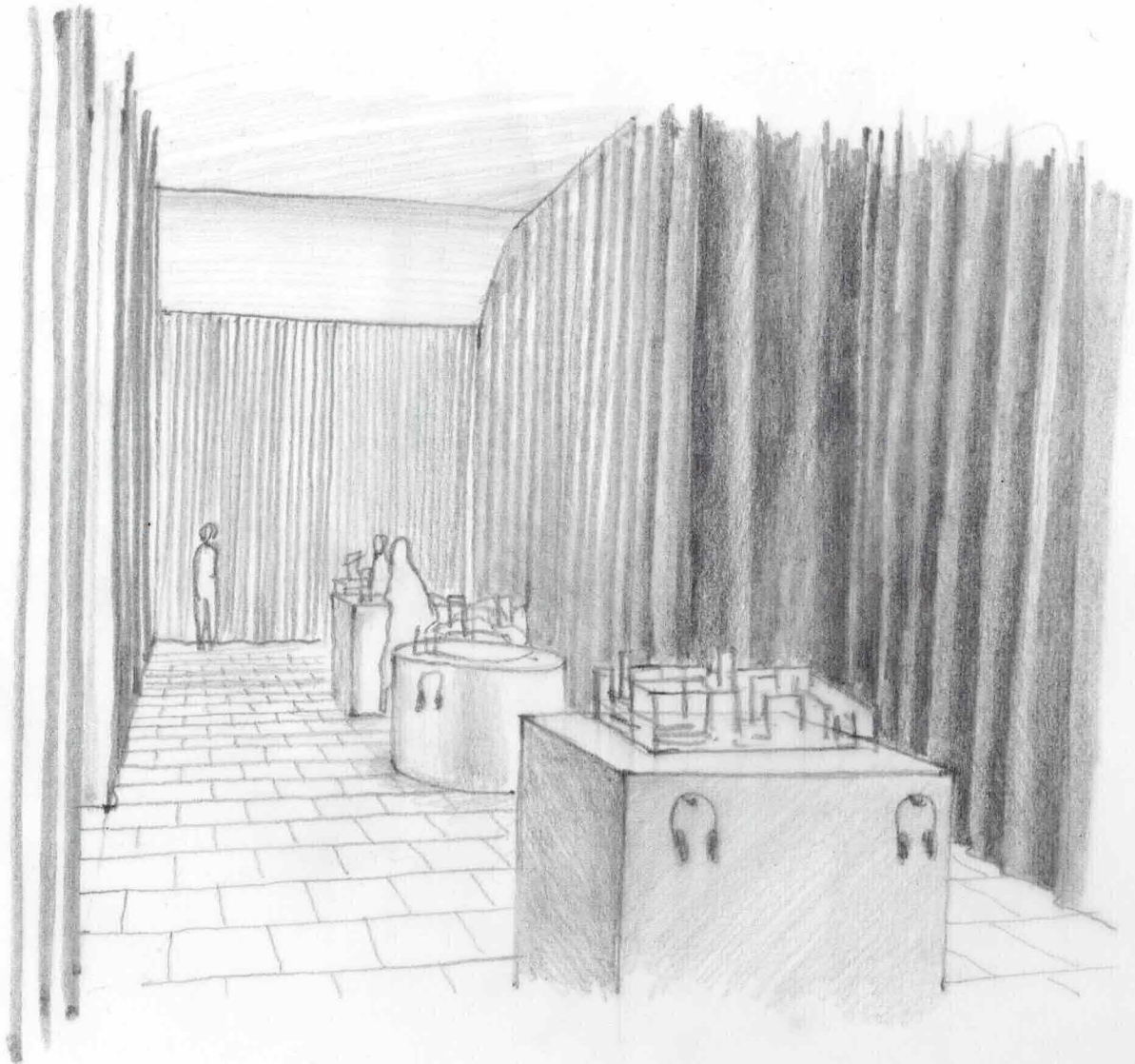
The second part of the exhibition will be experiential. We want to emphasise the importance of sound, which is still marginalised in discussions and education about spatial design, and draw attention to how it affects our perception of the surroundings. The pavilion's perimeter will be transformed into a path with separated spaces divided by curtains featuring various surfaces and sounds. Each space will showcase the properties of materials, such as sound absorption and reflection, to illustrate how sounds shape our experience of space.

The exhibition can be explored freely – starting with the experiential zone to then delve into the theory, or the other way around – understanding the concept of using sound in design and then experiencing these spaces firsthand. We believe the experiential element is crucial, as it builds a closer relationship with the viewer and leaves a lasting impression. In this way, our exhibition can become an important voice in discussing new approaches to demolition and conscious urban space design. We want to show that design is not limited to visual elements, but that the sounds generated by space can significantly impact how it is perceived and used, which translates into its success.

These are photos of the existing sound model, which allows you to hear the design interventions in Molenpoort; this model will be part of the exhibition.

część
dostawkowa

część
solikacyjna

